

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการจำเป็นของผู้ให้และใช้บริการกายภาพบำบัดในเรื่องการส่งเสริมสุขภาพ 2) วิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักกายภาพบำบัดตามความต้องการของผู้ให้บริการและผู้ใช้บริการ 3) พัฒนาลักสูตรปริญาบัณฑิตสาขากายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ โดยใช้ผลลัพธ์ปลายทางเป็นฐาน และ 4) ประเมินความสอดคล้องของหลักสูตรฯ ที่พัฒนาขึ้นกับนโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพของชาติ ซึ่งมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

1.1 กลุ่มข้อมูลจากเอกสาร ประกอบด้วย

- 1.1.1 เอกสารหลักสูตรกายภาพบำบัดที่เปิดสอนในต่างประเทศ
- 1.1.2 เอกสารหลักสูตร บทความ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสุขภาพ
- 1.1.3 เอกสารหลักสูตรกายภาพบำบัดที่เปิดสอนในประเทศไทย

1.2 กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย

- 1.2.1 ผู้เชี่ยวชาญ ในเรื่องบทบาทวิชาชีพกายภาพบำบัดในงานส่งเสริมสุขภาพ
- 1.2.2 ผู้ทรงคุณวุฒิ ในการประเมินหลักสูตร ด้านหลักสูตร ด้านกายภาพบำบัด

และด้านการส่งเสริมสุขภาพ

1.3 กลุ่มผู้ให้และผู้ให้บริการกายภาพบำบัด ในการศึกษาความต้องการจำเป็นเรื่องการส่งเสริมสุขภาพทางกายภาพบำบัด ประกอบด้วย

1.3.1 หัวหน้าหน่วยงานกายภาพบำบัด ของโรงพยาบาลประจำจังหวัด สังกัดกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 75 คน

1.3.2 ผู้ป่วยที่รับบริการแผนกกายภาพบำบัด โรงพยาบาลประจำจังหวัด

1.3.3 ผู้ที่มามีอาการกล้ามเนื้ออ่อนแรง หรือมีอาการกล้ามเนื้อของจังหวัด

1.4 กลุ่มผู้ให้และผู้ให้บริการกายภาพบำบัด ในการศึกษาคุณลักษณะของนักกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ ประกอบด้วย

1.4.1 นักกายภาพบำบัด

1.4.2 บุคลากรทางการแพทย์ที่ร่วมงานกับนักกายภาพบำบัด

1.4.3 ผู้ป่วยแผนกกายภาพบำบัด

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

2.1 ข้อมูลจากเอกสาร

2.1.1 เอกสารหลักสูตรกายภาพบำบัดของต่างประเทศ

หลักสูตรกายภาพบำบัดที่นำมาศึกษาครั้งนี้ เป็นหลักสูตรของประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ ของโลกที่วิชาชีพกายภาพบำบัดได้กำเนิดขึ้นและมีพัฒนาการมาเป็นเวลานาน ประเทศเหล่านี้เป็นผู้ร่วมก่อตั้งสมาพันธ์กายภาพบำบัดโลก (World Confederation of Physical Therapy : WCPT) และได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้นำทางด้านกายภาพบำบัด ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา แคนาดา อังกฤษ และออสเตรเลีย โดยนำหลักสูตรกายภาพบำบัดมาทำการศึกษา ประเทศละ 2 หลักสูตร

เกณฑ์ในการคัดเลือกหลักสูตรที่นำมาศึกษา

1. หลักสูตรของมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงได้รับการจัดอันดับในด้านการจัดการเรียนการสอน และวิจัยในระดับโลก หรือระดับประเทศ
2. หลักสูตรในระดับ Entry-level Education ของแต่ละประเทศ ซึ่งหมายถึง ระดับการศึกษาขั้นต้นของนักกายภาพบำบัด ที่ได้รับการยอมรับในประเทศนั้น ๆ
3. หลักสูตรที่มีการเผยแพร่รายละเอียดของหลักสูตรทางอินเทอร์เน็ตเป็นภาษาอังกฤษ

จากเกณฑ์ที่ได้กำหนดขึ้นดังกล่าว ทำให้คัดเลือกหลักสูตรกายภาพบำบัดที่เปิดสอนในต่างประเทศที่นำมาศึกษา ได้ดังแสดงไว้ในตารางที่ 3.1 (รายละเอียดการคัดเลือกหลักสูตรกายภาพบำบัดของต่างประเทศ ดูในภาคผนวก ก)

ตารางที่ 3.1 รายชื่อหลักสูตรกายภาพบำบัดที่เปิดสอนในต่างประเทศที่นำมาศึกษา

ภูมิภาค	ประเทศ	มหาวิทยาลัย	หลักสูตร
อเมริกาเหนือ	สหรัฐอเมริกา	U. of Southern California	Doctor of Physical Therapy
		U. of Pittsburgh	Doctor of Physical Therapy
	แคนาดา	U. of Toronto	Master of Science in Physical Therapy
		U. of Alberta	Master of Physical Therapy
ยุโรป	อังกฤษ	King's College London	Physiotherapy B.Sc. (Hons) Program
		U. of Nottingham	B.Sc.(Hons) in Physiotherapy
แปซิฟิก	ออสเตรเลีย	U. of Melbourne	Bachelor of Physiotherapy
		U. of Sydney	Bachelor of Applied Science (Physiotherapy)

2.1.2 เอกสารหลักสูตรของต่างประเทศ ที่มีการจัดการเรียนการสอนในเรื่องการส่งเสริมสุขภาพ บทความและผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ รวมถึงเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง จำนวน 20 รายการ (รายชื่อเอกสารปรากฏในภาคผนวก ข) ซึ่งจัดแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ

1) ผลงานวิจัย โครงการ บทความที่เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งส่วนใหญ่ได้รับการเผยแพร่ในวารสาร Physical Therapy และวารสาร Physical Therapy Education จำนวน 10 รายการ

2) เอกสารหลักสูตรกายภาพบำบัดของต่างประเทศ ที่มีการจัดการเรียนการสอนเรื่องการส่งเสริมสุขภาพ จำนวน 7 รายการ และ

3) เอกสารหลักสูตรส่งเสริมสุขภาพของประเทศสหรัฐอเมริกา แคนาดา และออสเตรเลีย จำนวน 3 รายการ

2.1.3 เอกสารหลักสูตรกายภาพบำบัด ระดับปริญญาตรี ในประเทศไทย ที่ผู้วิจัยได้ประสานงานติดต่อขอจากสถาบันการศึกษา และจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้รับเอกสารทั้งสิ้น 8 สถาบัน โดยเป็นสถาบันของรัฐ จำนวน 6 สถาบัน และของเอกชน จำนวน 2 สถาบัน ดังนี้

- 1) มหาวิทยาลัยขอนแก่น (หลักสูตรฯ ปรับปรุง พ.ศ. 2545)
- 2) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (หลักสูตรฯ ปรับปรุง พ.ศ. 2547)

- 3) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (หลักสูตรฯ ปรับปรุง พ.ศ. 2548)
- 4) มหาวิทยาลัยนเรศวร (หลักสูตรฯ ปรับปรุง พ.ศ. 2547)
- 5) มหาวิทยาลัยมหิดล (หลักสูตรฯ ปรับปรุง พ.ศ. 2548)
- 6) มหาวิทยาลัยรังสิต (หลักสูตรฯ ปรับปรุง พ.ศ. 2544)
- 7) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (หลักสูตรฯ ปรับปรุง พ.ศ. 2544)
- 8) มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
(หลักสูตรฯปรับปรุง พ.ศ. 2546)

2.2 ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ

2.2.1 ผู้เชี่ยวชาญ ในเรื่องบทบาทวิชาชีพกายภาพบำบัดในการส่งเสริมสุขภาพ จำนวน 7 คน (ดูรายนามในภาคผนวก ค) การคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ ใช้วิธีคัดเลือกแบบเจาะจง โดยให้เกณฑ์เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติ ดังนี้

- 1) ปฏิบัติงานในฐานะนักกายภาพบำบัดนับถึงปัจจุบันเป็นเวลาอย่างน้อย 10 ปี
- 2) ปฏิบัติงานในโรงพยาบาล ระดับโรงพยาบาลศูนย์ หรือ โรงพยาบาลของมหาวิทยาลัย
- 3) มีประสบการณ์ในการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพ

2.2.2 ผู้ทรงคุณวุฒิ ในการประเมินหลักสูตร ด้านหลักสูตร ด้านกายภาพบำบัด และด้านการส่งเสริมสุขภาพ รวมจำนวน 7 คน (ดูรายชื่อในภาคผนวก ค) การคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ ใช้วิธีคัดเลือกแบบเจาะจง โดยเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับว่ามีความรู้ ความสามารถและเชี่ยวชาญใน ด้านที่กำหนด

2.3 ผู้ให้และผู้ให้บริการกายภาพบำบัด ในการศึกษาความต้องการจำเป็นฯ

2.3.1 หัวหน้าหน่วยงานกายภาพบำบัด ของโรงพยาบาลประจำจังหวัด สังกัดกระทรวงสาธารณสุข 75 จังหวัด จำนวน 75 คน (กรุงเทพมหานครไม่มีโรงพยาบาลประจำจังหวัด)

2.3.2 ผู้ป่วยที่มารับบริการ ณ แผนกกายภาพบำบัด โรงพยาบาลประจำจังหวัด ซึ่งมีทั้งหมด 75 โรงพยาบาล และอยู่ในภูมิภาคต่าง ๆ นอกจากนี้ขนาดของโรงพยาบาล และจำนวนนักกายภาพบำบัดที่ปฏิบัติงาน อาจมีผลต่อข้อมูลที่ได้ การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจึงทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multi-stage random sampling) เพื่อให้ได้โรงพยาบาลที่จะทำการเก็บข้อมูล โดยเริ่มจากการสุ่มภาค ใช้วิธีจับฉลาก ได้โรงพยาบาลในเขตภาคกลาง ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 21 โรงพยาบาล จากนั้นจำแนกโรงพยาบาลออกเป็น 4 กลุ่มตาม

จำนวนนักกายภาพบำบัดที่ปฏิบัติงาน แล้วทำการจับฉลาก กลุ่มละ 1 โรงพยาบาล ได้รายชื่อโรงพยาบาล ดังแสดงในตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 โรงพยาบาลประจำจังหวัดที่ทำการเก็บข้อมูลจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน

การสุ่มภาค	การสุ่มโรงพยาบาล แบ่งตามจำนวนนักกายภาพบำบัดที่ปฏิบัติงาน			
ภาคกลาง	1-3 คน	4-5 คน	6-8 คน	9-10 คน
	รพ.นครนายก จังหวัดนครนายก	รพ. พระนั่งเกล้า จังหวัดนนทบุรี	รพ. พระนครศรีอยุธยา จังหวัด พระนครศรีอยุธยา	รพ. ศูนย์สระบุรี จังหวัดสระบุรี

ทำการเก็บข้อมูลจากผู้ป่วยที่มาใช้บริการ ณ แผนกกายภาพบำบัด ในโรงพยาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โรงพยาบาลละ 70 คนรวม 280 คน โดยการสุ่มแบบบังเอิญ (accidental sampling)

2.3.3 ประชาชนที่มาออกกำลังกาย ณ สวนสุขภาพ หรือลานออกกำลังกาย การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ทำโดยผู้วิจัยทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง แบบบังเอิญ (accidental sampling) จากผู้ที่มาออกกำลังกาย ณ สวนสุขภาพ หรือลานออกกำลังกายที่ทางราชการจัดให้ ในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียง จำนวน 250 คน

2.4 ผู้ให้และผู้ใช้บริการกายภาพบำบัด ในการศึกษาคุณลักษณะของนักกายภาพบำบัด ประกอบด้วย

2.4.1 นักกายภาพบำบัด จำนวน 11 คน การคัดเลือกนักกายภาพบำบัด ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง โดยใช้เกณฑ์เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติ ข้อใดข้อหนึ่งต่อไปนี้

1) เป็น หรือเคยเป็นหัวหน้าหน่วยงานกายภาพบำบัด อย่างน้อย 5 ปี

2) มีประสบการณ์ในการทำงานส่งเสริมสุขภาพ อย่างน้อย 2 ปี หรือได้รับการยอมรับจากนักกายภาพบำบัดอื่นว่าเป็นผู้มีประสบการณ์ในการทำงานด้านการส่งเสริมสุขภาพ

2.4.2 บุคลากรทางการแพทย์ที่ร่วมงานกับนักกายภาพบำบัด จำนวน 12 คน ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย แพทย์ พยาบาล และผู้ช่วยนักกายภาพบำบัด

2.4.3 ผู้ป่วยที่มาใช้บริการกายภาพบำบัด จำนวน 11 คน จากโรงพยาบาลประจำจังหวัด 3 แห่ง คือ โรงพยาบาลขอนแก่น โรงพยาบาลศูนย์สระบุรี และโรงพยาบาลพระนครศรีอยุธยา ที่ถูกคัดเลือกแบบบังเอิญและเต็มใจให้สัมภาษณ์

ตารางที่ 3.3 สรุปกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

ประเภทกลุ่มตัวอย่าง	รายละเอียดของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ลักษณะของข้อมูล ที่ต้องการจากกลุ่มตัวอย่าง
1. เอกสาร	1.1 เอกสารหลักสูตรกายภาพบำบัดของต่างประเทศ	8 หลักสูตร	โครงสร้างและทิศทางของหลักสูตรกายภาพบำบัดต่างประเทศ กรอบเนื้อหาเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพทางกายภาพบำบัด การจัดการเรียนการสอนในเรื่องการส่งเสริมสุขภาพ
	1.2 บทความ งานวิจัย เอกสารหลักสูตรฯ เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ	20 รายการ	
	1.3 เอกสารหลักสูตรกายภาพบำบัดในประเทศไทย	8 หลักสูตร	
2. บุคคล	2.1 ผู้เชี่ยวชาญ	7 คน	บทบาทวิชาชีพกายภาพบำบัด ในด้านการส่งเสริมสุขภาพ ผลการประเมินหลักสูตรฯ ที่พัฒนาขึ้น ความต้องการจำเป็นในการให้บริการส่งเสริมสุขภาพ ความต้องการจำเป็นในพัฒนาความรู้และพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ นักกายภาพบำบัดที่เน้น การส่งเสริมสุขภาพ
	2.2 ผู้ทรงคุณวุฒิ	7 คน	
	2.3 หัวหน้าหน่วยงานกายภาพบำบัด	75 คน	
	2.4 ผู้ป่วยกายภาพบำบัด	280 คน	
	2.5 ผู้ที่ออกกำลังกาย	250 คน	
	2.6 ผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับคุณลักษณะของนักกายภาพบำบัด		
2.6.1 นักกายภาพบำบัด	11 คน		
2.6.2 บุคลากรที่ร่วมงานกับนักกายภาพบำบัด	12 คน		
2.6.3 ผู้ป่วย	11 คน		

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ประเภทเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1.1 แบบวิเคราะห์เนื้อหาและการจัดประสบการณ์การเรียนการสอน ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ

1.2 แบบสอบถามเพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการให้บริการงานส่งเสริมสุขภาพ

1.3 แบบสอบถามเพื่อประเมินความต้องการจำเป็นของผู้ใช้บริการกายภาพบำบัด มี 2 ชุด คือ

1.3.1 แบบสอบถามเพื่อประเมินความต้องการจำเป็นเรื่องการส่งเสริมสุขภาพ สำหรับผู้ป่วยกายภาพบำบัด

1.3.2 แบบสอบถามเพื่อประเมินความต้องการจำเป็นเรื่องการส่งเสริมสุขภาพ สำหรับประชาชนที่ออกกำลังกาย

1.4 แบบสัมภาษณ์ผู้ให้และผู้ให้บริการกายภาพบำบัด ในเรื่องคุณลักษณะของนักกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ

2. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

2.1 แบบวิเคราะห์เนื้อหาและการจัดประสบการณ์การเรียนการสอน ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

2.1.1 ศึกษาเอกสารหลักสูตรของต่างประเทศ ที่มีการจัดการเรียนการสอนในเรื่องการส่งเสริมสุขภาพ บทความและผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ รวมถึงเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง จำนวน 20 รายการ

2.1.2 คัดเลือกประเด็นต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาเอกสาร เพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบสำหรับใช้ในการวิเคราะห์หลักสูตรกายภาพบำบัดในประเทศไทย โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกประเด็น ดังนี้

2.1.2.1 ประเด็นที่มีจำนวนความถี่ตั้งแต่ 10 ขึ้นไป

2.1.2.2 ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการฝึกทักษะการปฏิบัติ การจัดทำโครงการ หรือกรณีศึกษาทุกประเด็น

2.1.3 นำประเด็นที่ได้คัดเลือก มาสร้างเป็นแบบวิเคราะห์ (ดูได้จากภาคผนวก ง) ซึ่งประกอบด้วย

2.1.3.1 ข้อมูลเกี่ยวกับปรัชญา วัตถุประสงค์ และการจัดประสบการณ์ การเรียนการสอนที่เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ

2.1.3.2 ข้อมูลเนื้อหาวิชา ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติที่เกี่ยวกับการ ส่งเสริมสุขภาพ

2.2 แบบสอบถามเพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการให้บริการงานส่งเสริมสุขภาพแก่ ผู้รับบริการ มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

2.2.1 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน ในเรื่องบทบาทของวิชาชีพกายภาพ บำบัดในการส่งเสริมสุขภาพ เพื่อเป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถาม ประเด็นการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย

1. ความหมายของการส่งเสริมสุขภาพในงานกายภาพบำบัด
2. บทบาทและหน้าที่ของนักกายภาพบำบัดในการส่งเสริมสุขภาพ
3. วัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน
4. ขอบเขตของการดำเนินงานการส่งเสริมสุขภาพของนักกายภาพบำบัด
5. การดำเนินงานจริงด้านการส่งเสริมสุขภาพของนักกายภาพบำบัด
6. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการส่งเสริมสุขภาพของ นักกายภาพบำบัด
7. แนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

2.2.2 นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (รายละเอียดดูในภาคผนวก จ) มาสังเคราะห์สารสนเทศสำคัญเกี่ยวกับการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพ และสร้างแบบสอบถาม ฉบับร่าง ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

1. ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ในเรื่อง เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการทำงาน และสถานที่ทำงาน
2. ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการให้บริการกายภาพบำบัดในเรื่อง การ ส่งเสริมสุขภาพ การรักษาพยาบาล การฟื้นฟูสภาพ และงานชุมชน
3. ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพงาน ในเรื่องการ ส่งเสริมสุขภาพ การรักษาพยาบาล การฟื้นฟูสภาพ และงานชุมชน
4. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพ

2.2.3 นำแบบสอบถามฉบับร่าง ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 2 ท่านตรวจสอบความเหมาะสม และความถูกต้องก่อน แล้วจึงขอความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินความต้องการจำเป็น และด้านกายภาพบำบัด รวม 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องของภาษา ความตรงเชิงโครงสร้าง และความเหมาะสมในการนำไปใช้ ผู้วิจัยได้รับคำแนะนำดังนี้ คือ

1. เนื่องจากลักษณะของแบบสอบถาม ในตอนที่ 2 และ ตอนที่ 3 เป็นคำถามแบบข้อมูลสองชุด (dual-response format) ที่ผู้ตอบแบบสอบถามต้องตอบเพื่อระบุสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่ผู้ตอบคาดหวังว่าควรจะเป็น ซึ่งไม่ใช่สิ่งที่คุณตอบแบบสอบถามคุ้นเคย อาจทำให้สับสนได้ จึงเสนอให้จัดทำตัวอย่างการตอบไว้ในคำชี้แจง

2. ลักษณะของข้อคำถามในตอนที่ 2 และ 3 เป็นข้อคำถามในลักษณะเดียวกัน ต่างกันที่ตอนที่ 2 เป็นเรื่องของปริมาณงาน และตอนที่ 3 เป็นเรื่องของคุณภาพงาน เพื่อให้ผู้ตอบรู้สึกว่ามีข้อคำถามจำนวนมาก จึงเสนอให้นำมารวมไว้ในตอนเดียวกัน และให้ระบายสีที่ขอบของคำตอบเพื่อป้องกันผู้ตอบแบบสอบถามสับสน

ตัวอย่างการนำข้อคำถามในตอนที่ 2 และ 3 มารวมไว้ในตอนเดียวกัน

กิจกรรม	ปริมาณ										คุณภาพ									
	ระดับที่ควรจะทำ					ระดับที่ทำจริง					ระดับที่คาดหวัง					ระดับที่เป็นจริง				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
1. การออกหน่วย				/			/							/					/	
2.																				

2.2.4 ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ทำให้โครงสร้างของแบบสอบถามเปลี่ยนจาก 4 ตอน เหลือเพียง 3 ตอน โดยที่ข้อคำถามยังคงเดิม จากนั้นได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับหัวหน้าหน่วยงานกายภาพบำบัดที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 คน เพื่อศึกษาความเข้าใจภาษา พบว่าผู้ตอบมีความเข้าใจในข้อคำถาม (แบบสอบถามดูได้จากภาคผนวก ฉ)

2.3 แบบสอบถามเพื่อประเมินความต้องการจำเป็นของผู้ใช้บริการกายภาพบำบัด มี 2 ชุด มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

2.3.1 ศึกษาเอกสาร บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสุขภาพ การประเมินคุณภาพชีวิต และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ มาสังเคราะห์สารสนเทศสำคัญเกี่ยวกับความรู้และพฤติกรรมกรรมการส่งเสริมสุขภาพ

2.3.2 สร้างแบบสอบถามฉบับร่าง 2 ชุด ซึ่งแต่ละชุด แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ และพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ

2.3.3 นำแบบสอบถามฉบับร่าง ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 2 ท่านตรวจสอบความเหมาะสม และความถูกต้องก่อน แล้วจึงขอความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินความต้องการจำเป็น และด้านกายภาพบำบัด รวม 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องของภาษา ความตรงเชิงโครงสร้าง และความเหมาะสมในการนำไปใช้

2.3.4 ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นได้นำ แบบสอบถามชุดที่ 1 และ 2 ไปทดลองใช้กับผู้ป่วย และผู้ที่มาออกกำลังกายที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ตามลำดับ จำนวน กลุ่มละ 3 คน เพื่อศึกษาความเข้าใจภาษา พบว่าผู้ตอบมีความเข้าใจในข้อคำถาม (แบบสอบถามดูได้จากภาคผนวก จ)

2.4 แบบสัมภาษณ์ผู้ให้และผู้ให้บริการกายภาพบำบัด ในเรื่องคุณลักษณะของนักกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

2.4.1 ประมวลคุณลักษณะของนักกายภาพบำบัดที่กำหนดโดยสภากายภาพบำบัดของไทย จากเอกสารมาตรฐานความสามารถขั้นพื้นฐานของนักกายภาพบำบัด ตามประกาศสภากายภาพบำบัด พ.ศ. 2550

2.4.2 ศึกษามาตรฐานของนักกายภาพบำบัดที่กำหนดโดย องค์การกายภาพบำบัดต่างประเทศ 5 องค์การ ประกอบด้วย

1. มาตรฐานนักกายภาพบำบัดออสเตรเลีย (Australian standards for physiotherapy) ของสภากายภาพบำบัด ประเทศออสเตรเลีย
2. ข้อกำหนดการขึ้นทะเบียนนักกายภาพบำบัดด้านสมรรถนะ (Registration requirements: Competencies and Learning Objectives) ซึ่งกำหนดโดย The Physiotherapy Board of New Zealand ประเทศนิวซีแลนด์
3. ข้อกำหนดมาตรฐานนักกายภาพบำบัดยุโรป (European Physiotherapy Benchmark Statement) ซึ่งกำหนดโดย สมาพันธ์กายภาพบำบัดโลกภาคพื้นยุโรป (European Region of the World Confederation for Physical Therapy)

4. ข้อกำหนดเรื่องสมรรถนะที่สำคัญของนักกายภาพบำบัดแคนาดา (Essential Competency for Physiotherapists in Canada) ซึ่งกำหนดโดย สมาคมกายภาพบำบัดแคนาดา (Canadian Physiotherapy Association) และ สภาการศึกษากายภาพบำบัด (Canadians Universities Physical Therapy Academic Council) ประเทศแคนาดา
5. มาตรฐานและสมรรถนะนักกายภาพบำบัด (The Federation of State Boards of Physical Therapy : Standards of Competence) ซึ่งกำหนดโดย คณะกรรมการกายภาพบำบัดของรัฐ (Federation of State Boards of Physical Therapy) ประเทศสหรัฐอเมริกา

2.4.3 กำหนดกรอบในการสัมภาษณ์ผู้ให้และผู้ให้บริการกายภาพบำบัด ในเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ

ผู้วิจัยได้นำคุณลักษณะของนักกายภาพบำบัดที่ได้จากการศึกษาในข้อ 2.4.1 และ 2.4.2 มาประมวล เพื่อกำหนดกรอบในการสัมภาษณ์ผู้ให้และผู้ให้บริการกายภาพบำบัดแต่ละกลุ่ม ดังแสดงในตารางที่ 3.4

ตารางที่ 3.4 กรอบการสัมภาษณ์ผู้ให้และผู้ให้บริการกายภาพบำบัดในแต่ละกลุ่ม ในเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ

กรอบการสัมภาษณ์	ผู้ให้บริการกายภาพบำบัด	ผู้ให้บริการกายภาพบำบัด	
	นักกายภาพบำบัด	บุคลากรผู้ร่วมงาน	ผู้รับบริการ
1.ด้านความรู้	✓	✓	
2.ด้านการให้บริการกายภาพบำบัด	✓	✓	✓
3.ด้านบุคลิกภาพ	✓	✓	✓
4.ด้านการบริหารจัดการ	✓	✓	
5. ด้านการให้ความรู้	✓	✓	✓
6. ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพ	✓	✓	✓
7. ด้านการสื่อสาร	✓	✓	✓
8. ด้านการทำงานร่วมกับบุคลากรอื่น	✓	✓	

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถามเพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการให้บริการงานส่งเสริมสุขภาพ การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการดังนี้

1.1 ผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือจากหัวหน้าหน่วยงานกายภาพบำบัด โรงพยาบาล ประจำจังหวัด โดยการติดต่อทางโทรศัพท์ แนะนำตัว และแจ้งความจำเป็นในการส่งแบบสอบถาม

1.2 ส่งแบบสอบถามไปทางไปรษณีย์ ถึงหัวหน้าหน่วยงานกายภาพบำบัด โดยแนบจดหมายแนะนำตัว แจ้งวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม กำหนดระยะเวลาในการตอบกลับ พร้อมส่งของจดหมายติดแสตมป์ จำนวนของถึงผู้วิจัย เพื่อความสะดวกในการส่งแบบสอบถาม กลับคืน

1.3 การติดตามผล ผู้วิจัยได้ติดตามผลการเก็บข้อมูล หลังจากได้ส่งแบบสอบถาม แล้ว ประมาณ 25 วัน ด้วยการส่งจดหมายเพื่อสอบถามการได้รับแบบสอบถาม และการส่งแบบสอบถามกลับคืน พร้อมแนบไปรษณียบัตรเพื่อตอบกลับ

2. แบบสอบถามเพื่อประเมินความต้องการจำเป็นเรื่องการส่งเสริมสุขภาพ สำหรับผู้ป่วย กายภาพบำบัด การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการดังนี้

2.1 ผู้วิจัยได้ติดต่อหัวหน้าแผนกกายภาพบำบัด ของโรงพยาบาลที่คัดเลือก ทางโทรศัพท์ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล โดยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการเก็บข้อมูล จำนวนผู้ป่วยที่ต้องการเก็บข้อมูล วิธีการเก็บข้อมูล และระยะเวลาในการเก็บข้อมูล

2.2 ทำหนังสือขออนุญาตในการเก็บข้อมูลจากผู้อำนวยการโรงพยาบาล ผ่านหัวหน้าแผนกกายภาพบำบัด โดยชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ในการเก็บข้อมูล พร้อมแนบตัวอย่างแบบสอบถาม

2.3 ส่งแบบสอบถามไปทางไปรษณีย์ จำนวน 70 ฉบับ พร้อมปากกา 20 ด้าม ถึงหัวหน้าแผนกกายภาพบำบัด โดยทางแผนกกายภาพบำบัดจะเริ่มเก็บข้อมูล เมื่อทางแผนกฯ ได้รับอนุญาตจากผู้อำนวยการโรงพยาบาลแล้ว

2.4 เนื่องจากผู้วิจัยกำหนดระยะเวลาในการเก็บข้อมูลของแต่ละโรงพยาบาล เป็นเวลา 1 เดือน เมื่อถึงสัปดาห์ที่สองของการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยจะโทรศัพท์ถึงหัวหน้าแผนกฯ เพื่อสอบถามความคืบหน้า และปัญหาของการเก็บข้อมูล

2.5 ในสัปดาห์ที่สี่ ผู้วิจัยจะโทรศัพท์ติดต่อหัวหน้าแผนกกายภาพบำบัดอีกครั้ง เพื่อติดตามผลการเก็บข้อมูล พร้อมนัดวัน - เวลาไปรับแบบสอบถามกลับด้วยตนเอง

3. แบบสอบถามเพื่อประเมินความต้องการจำเป็นเรื่องการส่งเสริมสุขภาพ สำหรับประชาชนที่ออกกำลังกาย การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการดังนี้

3.1 ผู้วิจัยและอาสาสมัครช่วยเก็บข้อมูล เดินทางไปยังสวนสุขภาพต่าง ๆ ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร สมุทรปราการและชลบุรี เพื่อแจกแบบสอบถามให้แก่ผู้ที่มาออกกำลังกาย ในช่วงวันหยุดเสาร์ - อาทิตย์

3.2 เพื่อความสะดวกในการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัย จะเตรียมอุปกรณ์ประกอบ ด้วย โต๊ะ เก้าอี้ ปากกา และขนมประเภทลูกอม ไปด้วย

3.3 ผู้วิจัยและอาสาสมัครฯ จะขอความร่วมมือจากผู้ที่มาออกกำลังกาย ณ สวนสุขภาพ พร้อมอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามสั้น ๆ ซึ่งใช้เวลาในการตอบไม่เกิน 15 นาที

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. แบบสอบถามเพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการให้บริการงานส่งเสริมสุขภาพ
แบบสอบถามฯ นี้ มีรูปแบบการตอบ 3 ลักษณะคือ

1) ตรวจสอบรายการ วิธีการตอบให้ผู้ตอบทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ให้
ตรงตามความเป็นจริง

2) มาตรวัดประมาณค่า มีพิสัยการตอบ 5 ช่วงคือ น้อยที่สุด (1) น้อย (2) ปาน
กลาง (3) มาก (4) และมากที่สุด (5) วิธีการตอบให้ผู้ตอบทำเครื่องหมาย ลงในช่องว่างที่ตรง
กับความคิดเห็นของผู้ตอบจริง ๆ ทั้งในส่วนที่เป็นความคาดหวัง และส่วนที่เป็นอยู่ และได้กำหนด
การแปลความหมายไว้ดังนี้

การให้คะแนนด้านปริมาณ

1 = ปริมาณงานที่ควรจะทำ หรือที่ทำจริง อยู่ในระดับ ไม่มี หรือมี น้อยที่สุด	(0% -19%)
2 = ปริมาณงานที่ควรจะทำ หรือที่ทำจริง อยู่ในระดับ น้อย	(20 % -39%)
3 = ปริมาณงานที่ควรจะทำ หรือที่ทำจริง อยู่ในระดับ ปานกลาง	(40 % -59%)
4 = ปริมาณงานที่ควรจะทำ หรือที่ทำจริง อยู่ในระดับ มาก	(60 % -79%)
5 = ปริมาณงานที่ควรจะทำ หรือที่ทำจริง อยู่ในระดับ มากที่สุด	(80%-100%)

การให้คะแนนด้านคุณภาพ

1 = คุณภาพของงานที่คาดหวัง หรือที่เป็นจริง อยู่ในระดับ น้อยที่สุด	(0% -19%)
2 = คุณภาพของงานที่คาดหวัง หรือที่เป็นจริง อยู่ในระดับ น้อย	(20 % -39%)
3 = คุณภาพของงานที่คาดหวัง หรือที่เป็นจริง อยู่ในระดับ ปานกลาง	(40% -59%)
4 = คุณภาพของงานที่คาดหวัง หรือที่เป็นจริง อยู่ในระดับ มาก	(60% -79%)
5 = คุณภาพของงานที่คาดหวัง หรือที่เป็นจริง อยู่ในระดับ มากที่สุด	(80%-100%)

3) เรียงลำดับความสำคัญ วิธีการตอบให้ผู้ตอบใส่คำตอบ ตามลำดับความสำคัญ
จากมากไปหาน้อย 5 อันดับ

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่เกิดขึ้นรวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่าง มาวิเคราะห์ตามระเบียบวิธีทางสถิติ โดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows version 11.0 และได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1.1 วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อทราบลักษณะการแจกแจงของกลุ่มตัวอย่าง ด้วยสถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

1.2 วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการให้บริการงานส่งเสริมสุขภาพ โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index ($PNI_{modified}$) โดยการหาค่าผลต่างระหว่างสภาพที่คาดหวัง (I) กับสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน (D) และหารด้วยค่าสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน (D) โดยใช้หลักการกำหนดความต้องการจำเป็นจากระดับของสภาพที่เป็นจริง (สุวิมล ว่องวานิช, 2548) ซึ่งมีสูตรการคำนวณ ดังนี้ $PNI_{modified} = (I-D) / D$ และจัดลำดับความต้องการจำเป็นจากระดับของสภาพที่เป็นจริง

1.3 วิเคราะห์ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการส่งเสริมสุขภาพ หาค่าความถี่ ร้อยละ

2. แบบสอบถามเพื่อประเมินความต้องการจำเป็นเรื่องการส่งเสริมสุขภาพ สำหรับผู้ใช้บริการกายภาพบำบัด

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่เกิดขึ้นรวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่าง มาวิเคราะห์ตามระเบียบวิธีทางสถิติโดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows version 11.0 และได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

2.1 วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อทราบลักษณะการแจกแจงของกลุ่มตัวอย่าง ด้วยสถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

2.2 วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการให้บริการงานส่งเสริมสุขภาพ โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index ($PNI_{modified}$) โดยการหาค่าผลต่างระหว่างสภาพที่คาดหวัง (I) กับสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน (D) และหารด้วยค่าสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน (D) โดยใช้หลักการกำหนดความต้องการจำเป็นจากระดับของสภาพที่เป็นจริง ซึ่งมีสูตรการคำนวณ ดังนี้

$$PNI_{modified} = (I-D)/D$$

สำหรับแบบสอบถามทั้งสองฉบับนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดค่าสภาพที่คาดหวัง (I) สำหรับทุกข้อคำถาม เท่ากับ 5 และจัดลำดับความต้องการจำเป็นจากระดับของสภาพที่เป็นจริง

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยมีรายละเอียดตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1

การศึกษาหลักสูตรกายภาพบำบัดที่เปิดสอนอยู่ในปัจจุบัน ด้านการจัดการเรียนการสอน เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ ดำเนินการ ดังนี้

1.1 ศึกษาโครงสร้างหลักสูตรกายภาพบำบัดของต่างประเทศ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการ พัฒนาหลักสูตรกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ (ผลการศึกษาคูในภาคผนวก ข)

ประเด็นที่ทำการศึกษา

ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นที่ทำการศึกษา หลักสูตรกายภาพบำบัดที่เปิดสอนในต่างประเทศ โดยประยุกต์มาจาก

1. เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2548 ตามประกาศของกระทรวง ศึกษาธิการ ซึ่งได้กำหนดประเด็นที่ต้องบรรจุไว้ใน การขออนุญาตเปิดหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรี (พ.ศ. 2548) ไว้ 11 ประเด็น คือ ปรัชญาและวัตถุประสงค์หลักสูตร คุณสมบัติของ ผู้เข้ารับการศึกษาระยะเวลาที่ใช้ในการเรียน ลักษณะของปฏิทินการศึกษา การคำนวณชั่วโมง การเรียนในแต่ละรายวิชา ประเภทของวุฒิการศึกษาที่ได้รับหลังสำเร็จการศึกษา โครงสร้างหลักสูตร จำนวนและคุณวุฒิของอาจารย์ การประกันคุณภาพของหลักสูตร และการพัฒนาหลักสูตร

2. ข้อกำหนดการจัดการศึกษาขั้นต้นสำหรับวิชาชีพกายภาพบำบัด (Entry-level Education) ของสมาพันธ์กายภาพบำบัดโลก ซึ่งกำหนดการจัดการศึกษาสำหรับวิชาชีพกายภาพบำบัดไว้ 2 ประเด็นคือ ลักษณะของสถาบันที่จัดการศึกษากายภาพบำบัด และ ระยะเวลาดที่ใช้ในการเรียน

3. แบบสำรวจประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพนักกายภาพบำบัด ซึ่งสมาพันธ์กายภาพบำบัดโลก ได้จัดทำขึ้นในปี 2003 นำมาเฉพาะด้านการศึกษา ประกอบด้วยประเด็นใหญ่ ๆ 15 ประเด็น คือ คุณสมบัติของผู้เข้ารับการศึกษ จำนวนปีที่เรียนระดับมัธยม คุณวุฒิที่ได้รับระดับมัธยม ความรู้หรือรายวิชาที่บังคับก่อนเข้าเรียน ลักษณะของสถาบันที่จัดการศึกษา ระยะเวลาดที่ใช้ในการเรียน ลักษณะของปฏิทินการศึกษา การคำนวณชั่วโมงการเรียนในแต่ละรายวิชา ประเภทของวุฒิการศึกษาที่ได้รับหลังสำเร็จการศึกษา การรับรองโปรแกรมการเรียน คำเรียกชื่อวิชาชีพ จุดประสงค์ของการศึกษา ผลลัพธ์ปลายทางของการศึกษา และข้อกำหนดเกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติ

ประเด็นที่ผู้วิจัยนำมาใช้เพื่อศึกษาหลักสูตรกายภาพบำบัดที่เปิดสอนในต่างประเทศ
ปรากฏในตารางที่ 3.5

ตารางที่ 3.5 ประเด็นต่าง ๆ ที่ใช้ในการศึกษาหลักสูตรกายภาพบำบัดที่เปิดสอนในต่างประเทศ

ประเด็น	มาตรฐานหลัก สูตรปริญญาตรี 2548	สมพันธ์กายภาพบำบัดโลก		ประเด็นที่ใช้ใน การศึกษาคั้งนี้
		ข้อกำหนดใน การจัดการ ศึกษาขั้นต้น	ข้อกำหนดจาก การสำรวจ คุณภาพด้านการ จัดการศึกษา	
1. วัตถุประสงค์หลักสูตร (หรือ ผลลัพธ์ปลายทางของการศึกษา)	√	-	√	√
2. คุณสมบัติผู้เข้ารับการศึกษ	√	-	√	√
3. จำนวนปีที่เรียนระดับมัธยม	-	-	√	-
4. คุณสมบัติที่รับระดับมัธยม	-	-	√	-
5. ความรู้หรือรายวิชาที่บังคับก่อน เข้าเรียน	-	-	√	√
6. ลักษณะของสถาบันที่จัดการศึกษา กายภาพบำบัด	-	√	√	-
7. ระยะเวลาของการเรียน	√	√	√	√
8. ลักษณะของปฏิทินการศึกษา (ทวิภาค, ไตรภาค, หรือ อื่น ๆ)	√	-	√	√
9. การคำนวณชั่วโมงการเรียน ในแต่ละรายวิชา	√	-	√	√
10. ลักษณะการเรียน (เต็มเวลา, บางเวลา)	√	-	√	√
11. ประเภทของวุฒิการศึกษาที่ได้รับ หลังสำเร็จการศึกษา	√	-	√	√
12. การรับรองโปรแกรมการเรียน	-	-	√	-
13. คำเรียกชื่อวิชาชีพ	-	-	√	-
14. จุดประสงค์ของการศึกษา	-	-	√	-
15. ข้อกำหนดเกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติ	-	-	√	√
16. โครงสร้างหลักสูตร	√	-	-	√
17. จำนวนและคุณสมบัติของอาจารย์	√	-	-	-
18. การประกันคุณภาพของหลักสูตร	√	-	-	-
19. การพัฒนาหลักสูตร	√	-	-	-

√ = ประเด็นที่ได้มีการกำหนดไว้

- = ประเด็นที่ไม่ได้มีการกำหนดไว้

จากตารางที่ 3.5 แสดงให้เห็นประเด็นต่าง ๆ ที่กระทรวงศึกษาธิการและสมาพันธ์กายภาพบำบัดโลกได้กล่าวเกี่ยวกับการจัดการศึกษา รวมทั้งสิ้น 19 ประเด็น

การคัดเลือกประเด็นที่จะนำมาใช้ในการศึกษาหลักสูตรกายภาพบำบัดที่เปิดสอนในต่างประเทศนั้น คัดเลือกเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการนำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรครั้งนี้ ได้แก่

1. วัตถุประสงค์หลักสูตร (หรือผลลัพธ์ปลายทางของการศึกษา)
2. คุณสมบัติผู้เข้ารับการศึกษ
2. ความรู้หรือรายวิชาที่บังคับก่อนเข้าเรียน
3. ระยะเวลาของการเรียน
4. ลักษณะของปฏิทินการศึกษา
5. การคำนวณชั่วโมงการเรียนในแต่ละรายวิชา
6. ลักษณะการเรียน (เต็มเวลา, บางเวลา)
7. ประเภทของวุฒิการศึกษาที่ได้รับหลังสำเร็จการศึกษา
8. ข้อกำหนดเกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติ
9. โครงสร้างหลักสูตร

ส่วนประเด็นที่เหลืออีก 9 ประเด็น แม้บางประเด็นจะเกี่ยวข้องกับการจัดหลักสูตร เช่น จำนวนและคุณสมบัติของอาจารย์ การประกันคุณภาพ และการพัฒนาหลักสูตร เป็นต้น แต่เนื่องจากอยู่นอกเหนือขอบเขตการวิจัยในครั้งนี้จึงมิได้นำมาใช้ และเนื่องจากการวิจัยนี้ มุ่งศึกษาในเรื่องการจัดการศึกษาด้านการส่งเสริมสุขภาพ ผู้วิจัยจึงได้เพิ่มประเด็นเรื่องการจัดการศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ ไว้ในการศึกษาหลักสูตรกายภาพบำบัดของต่างประเทศทั้ง 8 สถาบันด้วย

1.2 กำหนดกรอบของเนื้อหาหลักสูตรกายภาพบำบัดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสุขภาพ เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาแบบวิเคราะห์เนื้อหาและการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ (ขั้นตอนที่ 1.3) และการพัฒนาหลักสูตรกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ (ขั้นตอนที่ 4.3)

1.3 พัฒนาแบบวิเคราะห์เนื้อหา และการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนที่เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์หลักสูตรในขั้นตอนที่ 1.4

1.4 วิเคราะห์หลักสูตรกายภาพบำบัดของไทย เพื่อทราบถึงวัตถุประสงค์หลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพที่ดำเนินอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ โดยใช้แบบวิเคราะห์ฯ ที่พัฒนาขึ้น

ขั้นตอนที่ 2

การศึกษาค้นคว้าความต้องการจำเป็นของผู้ให้และใช้บริการกายภาพบำบัด ในเรื่องการส่งเสริมสุขภาพ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ ประกอบด้วย

2.1 ศึกษาความต้องการจำเป็นในการให้บริการงานส่งเสริมสุขภาพแก่ผู้รับบริการ ตามการรับรู้ของนักกายภาพบำบัด โดยการสำรวจความต้องการจำเป็นฯ ด้วยแบบสอบถามกับหัวหน้างานกายภาพบำบัด ของโรงพยาบาลประจำจังหวัดทั่วประเทศ

2.2 ศึกษาความต้องการจำเป็นของผู้ใช้บริการกายภาพบำบัด ในเรื่องการส่งเสริมสุขภาพ โดยการสำรวจความต้องการจำเป็นฯ ด้วยแบบสอบถามกับผู้ป่วยที่มาใช้บริการ ณ แผนกกายภาพบำบัด และประชาชนที่ออกกำลังกาย

ขั้นตอนที่ 3

การวิเคราะห์คุณลักษณะของนักกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ ตามความต้องการของผู้ให้บริการและผู้ใช้บริการ ดำเนินการดังนี้

3.1 ศึกษาคุณลักษณะของนักกายภาพบำบัดที่กำหนดโดยองค์การกายภาพบำบัดของไทยและต่างประเทศ เพื่อกำหนดกรอบในการสัมภาษณ์ผู้ให้บริการและผู้ใช้บริการกายภาพบำบัด และเป็นข้อมูลในการกำหนดคุณลักษณะของนักกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ

3.2 ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้บริการ คือ นักกายภาพบำบัด และผู้ให้บริการ คือ บุคลากรด้านสุขภาพที่ร่วมงานกับนักกายภาพบำบัด และผู้ป่วยที่มาใช้บริการ ณ แผนกกายภาพบำบัด เพื่อนำไปประมวลคุณลักษณะของนักกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ

ขั้นตอนที่ 4

การพัฒนาหลักสูตรปริญญาบัณฑิต สาขากายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ โดยใช้ผลลัพธ์ปลายทางเป็นฐาน กระทำดังนี้

4.1 กำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ

โดยการนำคุณลักษณะของนักกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งได้จากการศึกษาในขั้นตอนที่ 3 มาประมวลเป็นวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

4.2 กำหนดโครงสร้างของหลักสูตรฯ

โดยศึกษาภาระเทียบและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับ การผลิตนักกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ ประกอบด้วย

1) เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2548 ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2548

2) หลักเกณฑ์การรับรองปริญญาในวิชาชีพกายภาพบำบัด ตามประกาศสภากายภาพบำบัด พ.ศ. 2550

4.3 กำหนดแนวทางการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตร

โดยการนำแนวคิด ทฤษฎีการจัดการศึกษาต่าง ๆ ประกอบด้วย SPICES Model, PRISMS Model, หลักสูตรแฝง และกระบวนการสืบสอบทางการแพทย์ มาเป็นแนวทาง

4.4 กำหนดเนื้อหารายวิชาที่ต้องมีในหลักสูตรฯ มีขั้นตอนดำเนินการคือ

4.4.1 กำหนดขอบเขตของเนื้อหาวิชาที่นักกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพควรมี

4.4.2 คัดสรรเนื้อหาสาระที่สำคัญที่ตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

4.4.3 พัฒนารายวิชาที่ต้องมีในหลักสูตรใหม่

4.5 กำหนดแผนการสอนของหลักสูตรฯ

โดยการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ต้องการพัฒนาผู้เรียนในแต่ละชั้นปี แล้วเรียงลำดับเนื้อหาและรายวิชาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้น

4.6 ร่างหลักสูตรกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ

โดยการนำข้อมูลทั้งหมดมาร่างหลักสูตรกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ

ขั้นตอนที่ 5

การประเมินและวิเคราะห์ความสอดคล้องของหลักสูตรกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพกับนโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพของชาติ

5.1 จัดกลุ่มสนทนา (Focus group) เชิญผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านการศึกษาระดับอุดมศึกษา ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ด้านกายภาพบำบัด และด้านหลักสูตรการศึกษา รวมจำนวน 7 ท่าน ทำการวิเคราะห์หลักสูตรกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพในประเด็นต่อไปนี้

1. หลักสูตรมีความสอดคล้องกับความต้องการของประเทศหรือไม่ เพียงใด
2. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความชัดเจน และตอบสนองต่อสังคมหรือไม่ เพียงใด
3. เนื้อหาสาระของหลักสูตรนี้มีความก้าวหน้าและทันสมัยมากน้อยเพียงใด
4. วัตถุประสงค์ โครงสร้าง เนื้อหาสาระของหลักสูตร และรายวิชามีความสัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใด
5. เนื้อหาสาระของหลักสูตรมีความครอบคลุม และสามารถนำไปใช้มากน้อยเพียงใด
6. ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงหลักสูตร

5.2 แก้ไขปรับปรุงหลักสูตรฯ ตามข้อคิดเห็นที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิ

ตารางที่ 3.6 สรุปขั้นตอน กระบวนการ และผลที่ได้จากการศึกษาวิจัย

ขั้นตอนการวิจัย	กระบวนการ	ผลที่ได้รับ
ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาหลักสูตรกายภาพบำบัดที่เปิดสอนอยู่ในปัจจุบัน ด้านการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ	1.1 วิเคราะห์โครงสร้างหลักสูตรกายภาพบำบัดต่างประเทศ	ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษากายภาพบำบัดของต่างประเทศ
	1.2 วิเคราะห์สาระจากเอกสารหลักสูตร บทความ งานวิจัย	สาระสำคัญเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพที่สัมพันธ์กับงานกายภาพบำบัด
	1.3 พัฒนาแบบวิเคราะห์ฯ	แบบวิเคราะห์เนื้อหาและประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ
	1.4 วิเคราะห์หลักสูตรฯ ของไทยด้วยแบบวิเคราะห์ฯ ที่ได้พัฒนาขึ้น	ข้อมูลการจัดการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ
ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาความต้องการจำเป็นของผู้ให้และผู้ให้บริการกายภาพบำบัด ในเรื่องการส่งเสริมสุขภาพ	2.1 ประเมินความต้องการจำเป็นของผู้ให้บริการฯ ด้วยแบบสอบถาม	ความต้องการจำเป็นในการให้บริการกายภาพบำบัดตามความคิดเห็นของนักกายภาพบำบัด
	2.2 ประเมินความต้องการจำเป็นของผู้ให้บริการฯ ด้วยแบบสอบถาม	ความต้องการจำเป็นในการได้รับการพัฒนาความรู้และพฤติกรรมที่เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ
ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์คุณลักษณะของนักกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ	3.1 วิเคราะห์เอกสาร เกี่ยวกับ คุณลักษณะของนักกายภาพบำบัดของไทยและต่างประเทศ	ข้อมูลคุณลักษณะมาตรฐานนักกายภาพบำบัดไทยและต่างประเทศ
	3.2 สัมภาษณ์ผู้ให้และผู้ให้บริการเรื่อง คุณลักษณะของนักกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ	คุณลักษณะของนักกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ
ขั้นตอนที่ 4 พัฒนาหลักสูตรปริญญาบัณฑิต สาขากายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ โดยใช้ผลลัพธ์ปลายทางเป็นฐาน	4.1 กำหนดวัตถุประสงค์หลักสูตร	หลักสูตรกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ โดยใช้ผลลัพธ์ปลายทางเป็นฐาน
	4.2 กำหนดโครงสร้างหลักสูตร	
	4.3 กำหนดแนวทางการจัดการเรียนการสอน	
	4.4 กำหนดรายวิชา	
	4.5 กำหนดแผนการสอน	
	4.6 ร่างหลักสูตรฯ	
ขั้นตอนที่ 5 วิเคราะห์ความสอดคล้องของหลักสูตรฯ กับนโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพของชาติ	5.1 ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินหลักสูตรฯ	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิต่อหลักสูตรฯ ที่พัฒนาขึ้น
	5.2 ปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรฯ	หลักสูตรฯ ที่ได้รับการแก้ไขปรับปรุง